

วิจัยไม้เทพทาร์สู่ประชาชน

วิจัยและพัฒนา
ศักยภาพเทพทาร์
(จากไม้หอมมงคลสู่ไม้เศรษฐกิจ)

โดย.....คณะผู้วิจัย
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

เทพทาร์

ไม้มงคลพระราชทานประจำ

***** การบูชาจักรรัตนะ ผู้คนจะแต่งตั้ง ทากระแจะ จวง จันท์น้ำหอม และนำเอา “ข้าวตอกแลดอกไม้ บุปผชาติเทียนแลธูปาสะชาว ลาแลกระแจะ จวงจันท์น้ำมันหอม มาไว้มานบคำพร วันทนาการบูชาแก่ กงจักรแก้วนั้น” หรือในตอนกล่าวถึงแผ่นดิน อุตตรกุรุทวีป มักจะใช้กระแจะ จวง จันท์ตักแต่งศพ ดังความว่า “เขาจึงเอาศพนั้นอาบน้ำแลแต่งแ่ง ทากระแจะแล จวงจันท์ น้ำมันอันหอม แลนุ่งผ้าห่มผ้าให้” หรือตอนพระญา จักรพรรดิราชสวรรค์ก็จะ “ขโลมด้วยกระแจะ จวงจันท์ และจึงเอาม้าขาวอัน เนื้อละเอียดนั้นมาตราสังศพพระญาจักรพรรดิราชนั้น” ตอนกล่าวถึงการบูชา พระญาจักรพรรดิราช พระนามพระญาศรีธรรมมาโคกราช พรรณนาว่า “นาคราชล่างจำพวกเอากระแจะ จวงจันท์คันธธอันประเสริฐ อันดีมาถวาย ทุกเมื่อ” หรือพระญาศรีธรรมมาโคกราชก็จะ “บูชาพระสงฆ์เจ้าด้วยรูปแลเทียน ข้าวตอกดอกไม้แลกระแจะ จวงจันท์ทั้งหลาย”

ตอนพรรณนาดาวดึงส์สวรรค์ของพระ อินทร์ กล่าวว่า “หอมกระแจะ จวงจันท์อีกพรรณดอกไม้อันขจรทุกแห่ง แต่งพัดเข้าเฝ้าถึงพระอินทร์หอมฟุ้ง ทุกแห่ง พระอินทร์จึงไปเล่นที่สวนนั้นสนุกนั้น” และได้กล่าวถึงเทพยดา คือ คนธัพพเทวบุตรตักแต่งอาภรณ์ด้วยแก้วแหวนเงินทองและทาตัวด้วย กระแจะแล จวงจันท์ ดังได้พรรณนาไว้ว่า “อันว่ากระแจะแล จวง จันท์อัน เทพยดาทาตัวนั้น ถ้าแล้วจะชูตอกใส่ตุ้มแลไหได้ 9 ตุ่มแล”

ความนิยมในเครื่องหอมกระแจะ จวงจันท์ มีสืบเนื่องมาถึงสมัย อยุธยาตอนต้นดังปรากฏในกฎหมายพิสูจน์ดำน้ำลุยเพลิง พ.ศ.1899 สมัย สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) ว่า “น้ำมันกระแจะ จวงจันท์” และ มีการกล่าวถึงต่อมาในมหาชาติคำหวง สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อ พ.ศ. 2025 ดังกล่าวไว้ในกัณฑ์มหาพนว่า “กรักชีพง เทพทารุ ก็มี”

ในสมัยอยุธยาตอนกลาง ตำราพระโอสถสมัยพระนารายณ์ พ.ศ.

ประวัติไม้เทพทารุ

2202 กล่าวถึงการใช้ประโยชน์ของเทพทารุในทางยาว่า เป็นยาจำเริญ พระธาตุ ดังนี้คือ “จำเริญพระธาตุ ให้เอาใบรักแห้ง บอระเพ็ดแห้ง หัวหมูดอกขราก็ ผลมะตูมอ่อน รากมะตูม โกรฐหัวบัว เทพทารุ สมอเทศ เทียนแดง เชือกเขาพรวน ชิงแห้ง ดีปลี กระเทียมหอม รากชะพลู เกลือ สินเธาว์ เสมอภาค ทำเป็นจุด บดด้วยน้ำผึ้งรวง น้ำสุรา ระคนกันเป็นลูก ก้อน เสวยหนักสัปดาห์ 1 แก้วพระวาตะ เสมหะ โลหิตกำเริบอันทุพล แก้วพระ เส้นอันทพทุก อันกระด้างตั้งแต่พระขมิ้นขึ้นไป ตราบเท่าถึงบันพระองค์ให้ พระเส้นนั้นอ่อน ให้เสวยพระกระยาหารเสวยได้ ให้จำเริญพระสกลธาตุ เป็นอันยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้าออกขุนทิพจักร ประกอบทูลเกล้าฯ ถวาย”

หนังสือไม้เทศเมืองไทย กล่าวถึงประโยชน์ทางยาของเทพทารุไว้ว่า ตามชนบทต่าง ๆ ใช้ปรุงเป็นยาหอมแก้ลม จุกเสียดแน่น แน่นเฟื้อ แก้อาการปวดท้อง ขับผายลมได้ดี ขับลมในลำไส้และกระเพาะอาหาร ให้เรอ เป็นยาบำรุงธาตุ ในเปลือกมีน้ำมันระเหย 1 ถึง 2% และแทนนิน นอกจากนั้นยังกล่าวถึงประโยชน์อย่างอื่นของเทพทารุ คือ เนื้อไม้สีขาว จะมีกลิ่นหอมฉุนเหมือนกลิ่นการบูรจากลำเอาน้ำมันระเหยออกจากเนื้อไม้ไม่ได้ และอาจดัดแปลงทางเคมีให้เป็นการบูรได้ ส่วนใบมีกลิ่นหอม ใช้เป็นเครื่องเทศ ตามร้านขายสมุนไพรในประเทศไทย จะใช้ใบเทพทารุแทนใบกระวาน สำหรับใส่เครื่องแกงสระหมั่น ส่วนใบกระวานจริงๆ ที่มีลักษณะเหมือน ใบชา จะไม่นิยมใช้กัน *****

เทพทารุ

ตำราพระโอสถสมัยพระนารายณ์ พ.ศ. ๒๒๐๒

ใน หนังสือแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์

ไม้เทพทาโร เป็นตัวยาหนึ่งในยาจำเริญพระธาตุกล่าวถึงการใช้ประโยชน์เทพทาโร ดังนี้

- เทพทาโร เป็นส่วนผสม ๑ ในยา ๒๗ สิ่ง ต้มกินแก้ไข้ในครรรักษาตลอดไปแต่ต้นจนปลายตีน
- เทพทาโร เป็นส่วนผสม ๑ ในยา ๙ สิ่ง บดเป็นผงกินแก้หึงมีครรรักษาแลจุกเสียด ให้ลง เหงือกอก เพื่อลมอุตราวต ป่วงลม หาย
- เทพทาโร เป็นส่วนผสม ๑ ในยา ๕ สิ่ง ต้มกินชำระน้ำนม โทษตีน
- เทพทาโร เป็นส่วนผสม ๑ ในยา ๔ สิ่ง ต้มให้แม่ลูกอ่อนกินชำระน้ำนม โทษตีน
- เทพทาโร เป็นส่วนผสม ๑ ในยา ๙ สิ่ง ทำยานัตถ์ แก้วกุมาร ตามืดตาฟาง
- เทพทาโร เป็นส่วนผสม ๑ ในยา ๗ สิ่ง บดเป็นผง ปั้นแท่งไว้ ละลายน้ำดอกไม้มะลิ (แทรกพิมเสน กินแก้ลม เพื่อพัก คลั่งไคล้หายแล)
- ยาชื่อ มหาชุมนุมใหญ่สันนิบาต แก้ไข้ในวสันตฤดู ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในตัวยา ๙๖ สิ่ง เมื่อจะบดปรุงด้วย ชะมดแลพิมเสน ดีงูเห่า ดีวัวเถื่อน ดีควายเถื่อน ดีตะพาน้ำ ดีจระเข้ บดทำแท่งไว้ ทานดีค่าไว้ซึ่ง ทองหนึ่งแล
- ยาชื่อ มุลจิตรใหญ่ ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในตัวยา ๘ สิ่ง บดปั้นแท่ง กินแก้หัวใจ ถ้าพิการก็ดี แดกก็ดี มักให้คนนั้น เป็นบ้า กินหาย

- ยาแก้ต้นไข้เพราะปถวิธาตุแตก ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๒๔ สิ่ง ต้มกินหายแล คุณยางเทพทาโร มีรส

อันร้อน แก้ตัวพยาธิ แก้ฟก บวมแลคชราช ผายธาตุแล

- ยาชื่อ ประสรวณิ แก้ลมบาบาทิก ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๕๓ สิ่ง บดปั้นแต่งเท่าผลมะแว้งละลาย น้ำผึ้ง แก้ลมอาการดังกล่าวมาก็หาย แลลมหทัยวาทก็หายสิ้นแล

- ยาแก้ ธาตุน้ำแตก ให้คลั่งไคล้ ไหลหลงละเมอเพ้อพก ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๕ สิ่ง บดเป็นผงกิน หายแล

- ยาชื่อ มหาขุมนุม แก้โรคในวัสสันตฤดู ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๙๖ สิ่ง บดปั้นแต่งไว้กิน

- ยาแก้โรคตับพิการเป็นโทษ ๔ ประการ ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๓๐ สิ่ง ต้มก็ได้ จะทำเป็นผงก็ได้ กิน

หายแล

- ยาแก้ชำระปถวิ ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ใน ๗ สิ่ง ทำผงกินหายปถวิพิการ

- ยาชื่อ อินทรีย์ธาตุปถวิ แก้อินทรีย์ธาตุปถวิ ใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๑๔ สิ่ง ทำผง กินหาย

- ยาชื่อ วาโยสมุฏฐาน แก้สมุฏฐานวาโยอันพิกลต่าง ๆ ใช้เทพทาโรเป็นยา ๑ ในยา ๒๒ สิ่ง ทำผงกิน

น้ำมี

กระสายหาย

เทพทาโร

ยาชื่อ ปถวิสมุฏฐาน แก้สมุฏฐานปถวิใช้เทพทาโรเป็น ๑ ในยา ๑๔ สิ่ง บดทำผงกินไว้

เทพทาโร

Cinnamomum porecctum (Roxb.) Kosterm.

อยู่วงศ์เดียวกับอบเชย เป็นไม้ที่พบได้ในทั่วทุก
ภาคของประเทศ แต่พบมากทางภาคใต้

ภาคใต้ เรียกว่า จวง หรือ จวงหอม เป็นไม้
ยืนต้นขนาดใหญ่สูงถึง 45 เมตร เรือนยอด
เป็นพุ่มทึบ มีกลิ่นหอมทุกส่วนตั้งแต่ใบ เนื้อ
ไม้ เปลือก ผล ดอก และราก

ลักษณะโดยทั่วไป

ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ 10-30 ม.
เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ

เปลือกแตกเป็น
ร่องตามยาวลำ
ต้นสีเขียวอม
เทาหรือน้ำตาล

ดอกเป็น

ช่อกระจุกสีขาวหรือขาวอมเหลือง

ใบเดี่ยวออกตรงข้าม
ผิวใบเกลี้ยงเขียวเป็นมัน
ด้านล่างเขียวอมเทา

ผลกลมเล็ก
 $\phi 0.5-0.7$
ชม. สีเขียว

เนื้อไม้ สีสน้ำตาลแดง เส้นตรง

ทุกส่วนมีกลิ่นหอม

สุกเป็นสีม่วงเข้มถึงดำ

ใบ รสเผ็ดร้อนมีกลิ่น
หอม ผักจิ้มน้ำพริก
ผัดเครื่องแกง ชา
เทพทาโร ต้มแก้ขับ
ลม บำรุงธาตุ

ดอก เป็นตัวยาสมุนไพร

ผล ทำน้ำมัน ใช้ทาขับลม แก้
ปวดเมื่อย ริดสีดวงทวาร ทา
แผลสด **ไฟไหม้** น้ำร้อนลวก
แก้หน้าหนาว ไซนัส

เนื้อไม้ มีกลิ่นหอม ยาสมุนไพร ต้ม
แก้ขับลมในลำไส้และกระเพาะอาหาร
กลิ้ง แกะสลัก อื่นๆ

เปลือก ต้มกินแก้จุกเสียด
ท้องอืด ท้องเฟ้อ

ดอกและราก กลิ้ง แกะสลัก
กลั่นน้ำมัน อื่นๆ

น้ำมันหอมระเหย

จากการกลั่น ใช้
ทำผลิตภัณฑ์เพื่อ
สุขภาพ น้ำมันนวด
แชมพู สบู่ ยาสระ
ผม น้ำยาบ้วนปาก

ได้อะไรจากไม้เทพทาโร

โครงการวิจัยไม้เทพทาโรอย่างครบวงจร

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2554

- การวิจัยด้านการจัดการเมล็ดไม้และการขยายพันธุ์เทพทาโร
- การจัดสร้างสวนพันธุ์กรรมเทพทาโรเพื่อผลิตกล้าพันธุ์ดี
- การเจริญเติบโตและการจัดการไม้เทพทาโร
- ศักยภาพเทพทาโร เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน

- การศึกษาโรคและแมลง

- มูลค่าทางเศรษฐกิจ

การอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี

การสำรวจ

ภาคเหนือ-เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง พะเยา

ภาคตะวันออก-ระยอง จันทบุรี ตราด

ภาคกลาง-กาญจนบุรี

ภาคใต้-ตรัง สงขลา พังงา ภูเก็ต

แปลงเทพทาโรธรรมชาติขนาดใหญ่ วัดนิโรธรังสี

ยอดเขียว

ยอดแดง

การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด

ปัญหา

- เมล็ดที่ร่วงหล่นในธรรมชาติ มีอัตราการงอกน้อยมาก
- เมล็ดมีช่วงเวลาจำกัดในการเก็บรักษา
- การเพาะเมล็ดใช้เวลานานกว่า 90 วัน และมีเปอร์เซ็นต์การงอกต่ำมาก 5-10 %

ผลการศึกษา

- การผ่าครึ่งเมล็ด แล้วนำไปเพาะ ใช้เวลา 11-14 วัน และมีเปอร์เซ็นต์การงอก 90 %

ลดระยะเวลาการผลิตกล้าพร้อมปลูก

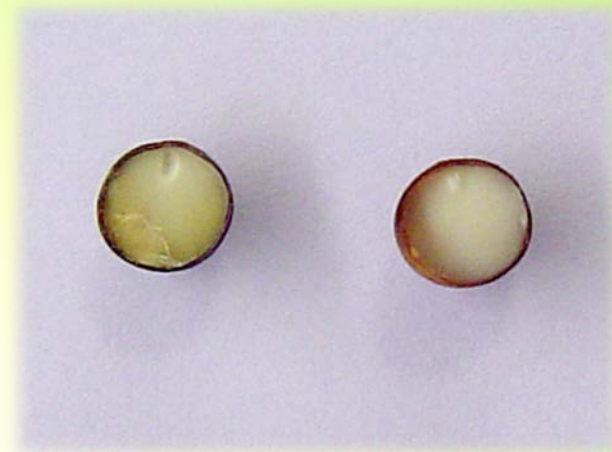
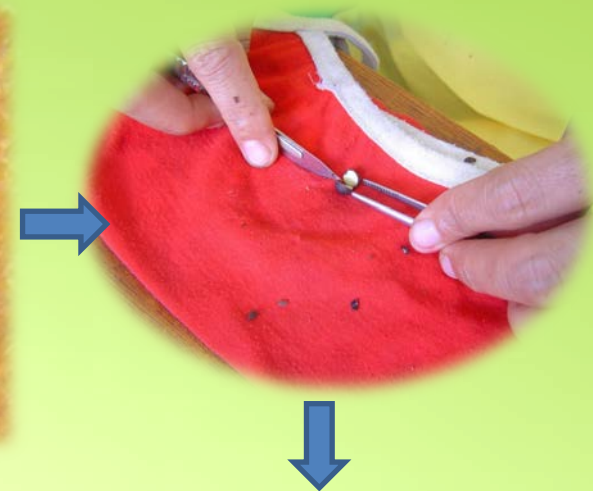
จาก 8 เดือนเป็น 6 เดือน

การเพาะด้วยเมล็ด

ลักษณะเมล็ด

ลักษณะเมล็ดที่ผ่าแล้ว

กล้าจากเพาะเมล็ด

ผลิตกล้าไม้จากการปักชำกิ่ง

- เพื่อดงไว้ซึ่งลักษณะทางพันธุกรรมเหมือนต้นแม่
- กล้าที่ผลิตได้รอดตายเฉลี่ยถึง 80 %
- ผลิตกล้าได้จริงละจำนวนมาก 6 เดือน ปลูกลงได้
- ทำได้ง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย
- ทำได้ทุกฤดูกาล

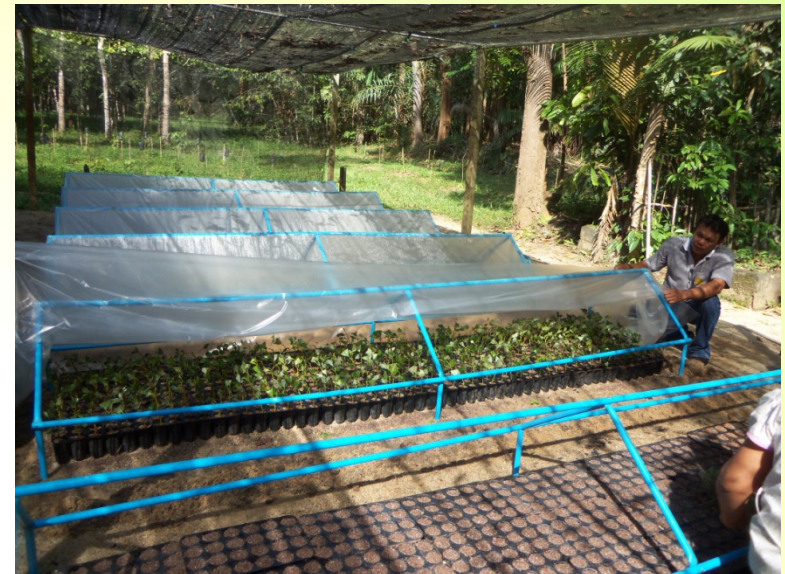
ลักษณะโรงเรือน

ขั้นตอนในการปักชำกิ่ง

ขั้นตอนในการปักชำกิ่ง

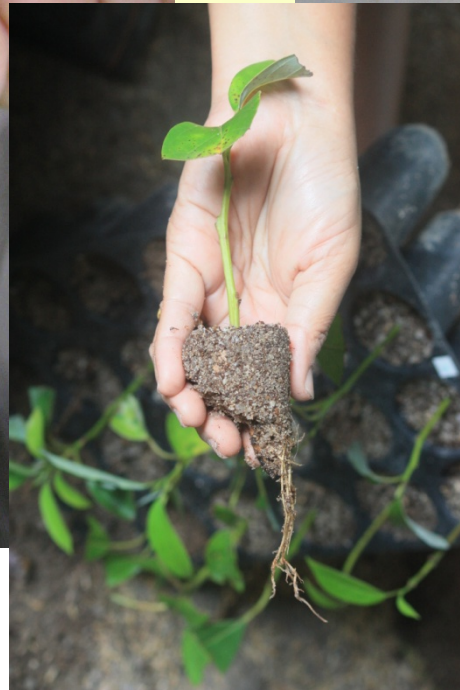
ขั้นตอนในการปักชำกิ่ง

ขั้นตอนในการปักชำกิ่ง

ขั้นตอนในการปักชำกิ่ง

กล้าไม้จากการปักชำกิ่ง อายุพร้อมปลูก

ผลิตกล้าไม้เทพทาร์โร แจกจ่ายให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

จัดสร้างสวนรวมพันธุ์กรรมไม้เทพทาโร เมื่อปี 2551

สวนรวมพันธุ์กรรมเทพทาโร อายุ 1 ปี 3 เดือน

สวนรวมพันธุ์กรรมเทพทาโร
อายุ 2 ปี 4 เดือน

สวนพันธุกรรมไม้เทพทาร์เพื่อผลิตกล้าพันธุ์ดี

Gene bank of *Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.
for producing genetically superior seedlings

แผนงานวิจัยและพัฒนาไม้หอมเพื่อเศรษฐกิจ

Research and Development of Aromatic Plants for Economy

ระยะปลูก 4x4 เมตร ปลูกเมื่อ ตุลาคม 2551

สถานีวนวัฒนวิจัยสงขลา

สวนพันธุกรรมเทพทาร์
อายุ 3 ปี

แปลงปลูกเทพทาร์ อายุ ๕ ปี

การอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีของไม้เทพทาโร

การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

การจัดนิทรรศการในงานต่างๆ

สวนรวมพันธุ์กรรมเทพทาโร
อายุ 6 ปี 8 เดือน

การอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีของไม้เทพทาโร

• อบรมการการปลูกและการใช้ประโยชน์ จำนวน 6 รุ่น รวม 200 คน

การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๕๔
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช)

ได้รับรางวัล Silver Award

จัดนิทรรศการงานการประชุมการป่าไม้ 2559

เศรษฐกิจเชิงนิเวศบนฐานการป่าไม้

คณะวนศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ

จัดนิทรรศการเพื่อ มหกรรมงานบริการภาครัฐ ครั้งที่ 2

นวัตกรรมภาครัฐ 4.0

เกษตรกร ผู้ผ่านการอบรม
นำกล้าไม้เทพทาโร
ปลูกที่ จ.สระบุรี

นายเอกชัย ชันทอง

อยู่บ้านเลขที่ 30/2 ม.4

ต.กำแพงเพชร จ.สงขลา

เริ่มปลูกไม้เทพทาโรในปี 2558 บนพื้นที่ 2 แห่ง เนื้อที่ปลูก 5 ไร่ และ 10 ไร่ จำนวน 50 ต้น โดยปลูกร่วมไม้ยางพารา และไม้เศรษฐกิจอื่น ๆ อีกหลายชนิดในแต่ ละพื้นที่ อาทิเช่น ไม้มะฮอกกานี พะยอม พะยุง ยางนา ตะเคียนทอง สะเดาเทียม ตีนเป็ด เป็นต้น แปลงที่ 1 ความสูงเฉลี่ย 264 เซนติเมตร ความโตระดับอก (DBH) เฉลี่ย 1.94 เซนติเมตร

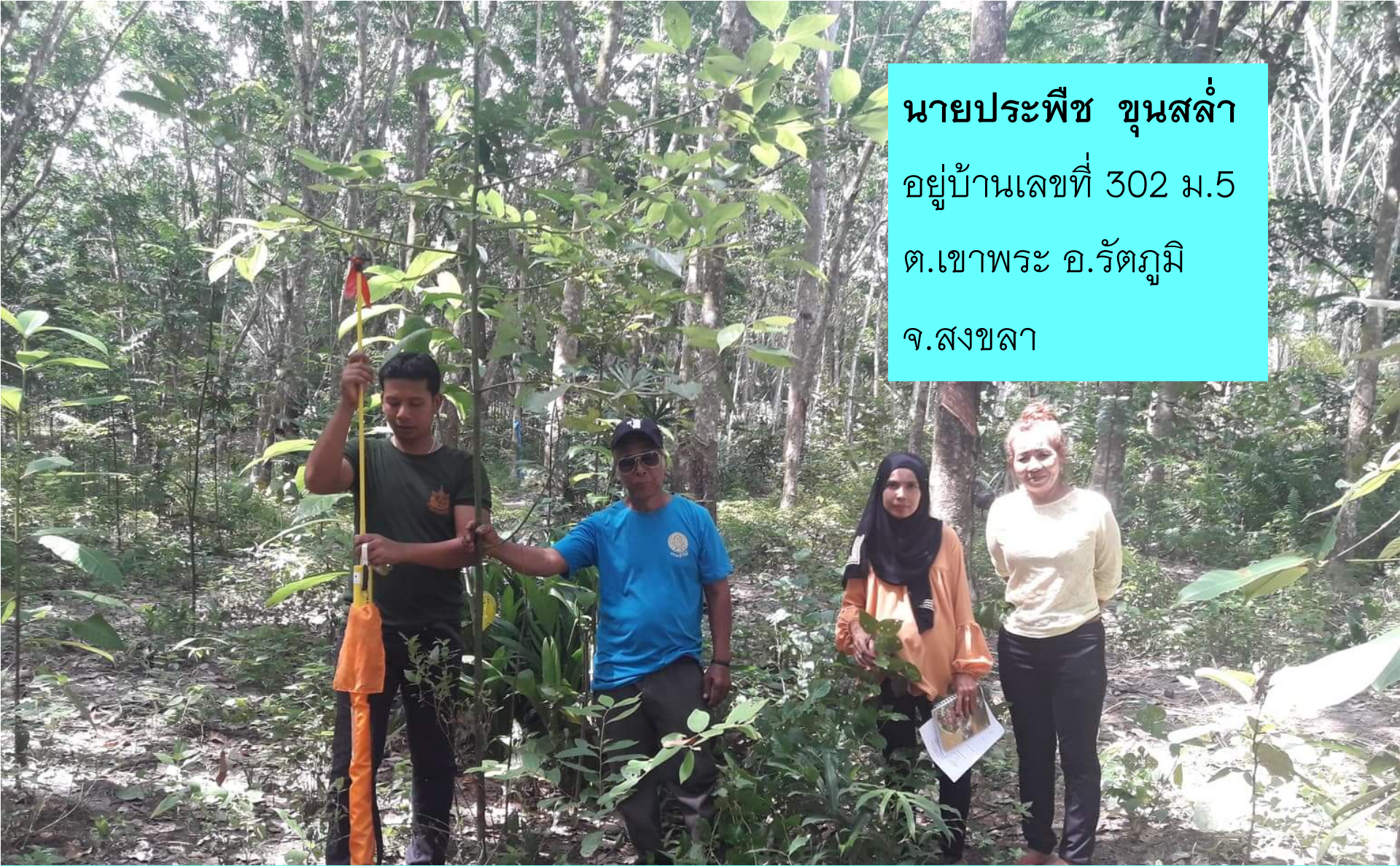

นายเอกชัย ชันทอง

อยู่บ้านเลขที่ 30/2 ม.4

ต.กำแพงเพชร จ.สงขลา

แปลงที่ 2 ความสูงเฉลี่ย
381 เซนติเมตร ความโต
ระดับอก (DBH) เฉลี่ย
2.65 เซนติเมตร

A photograph showing four people in a forest. On the left, a man in a dark green t-shirt is measuring a tree trunk with a yellow measuring tape. Next to him, a man in a blue t-shirt and a black cap is also measuring the tree. To the right, a woman wearing a black hijab and an orange long-sleeved shirt is holding a clipboard. Next to her, a woman in a yellow long-sleeved shirt is standing. They are all surrounded by lush green trees and foliage.

นายประพีช ขุนสลับ
อยู่บ้านเลขที่ 302 ม.5
ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ
จ.สงขลา

ปลูกไม้เศรษฐกิจร่วมกับไม้ยางพารา อาทิเช่น ไม้สะเดาเทียม ประมาณ 100 ต้น ตะเคียนทอง ประมาณ 50 ต้น เทพทาโร ประมาณ 200 ต้น ไผ่มัน จำนวน 2 กอ ต้นเทพทาโรอายุ 2 ปี ความสูงเฉลี่ย 353 เซนติเมตร ความโตระดับอก (DBH) เฉลี่ย 2.25 เซนติเมตร

ศูนย์เรียนรู้กสิกรรมไทยบ้านภูสิตา ปทุมเทพพาไร่ร่วมยางพารา

ติดตามเก็บข้อมูลการเติบโตของต้นเทพทาร์โร แปลงปลูกเกษตรกร

เทพทาร์โร

Thank you